

Notat om tilråding av vedtak om endring av restriksjonssoneforskrift

Til: Seksjonssjef Kasper Løberg Tangen

Dato: 24.09.2026

Fra: Seksjon fiskehelse og fiskevelferd

Saksnummer: 2026/243416

Saksbehandler: Dina Sæther Svenning

VEDTAK OM FASTSETTELSE AV ENDRINGSFORSKRIFT

-om endring av restriksjonssoneforskrift for ILA i Bodø, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland

Innholdet i forskriftsforslaget:

Forskrifter om restriksjonssone for infeksjøs lakseanemi (ILA) opprettes for å forebygge, begrense og bekjempe sykdommen hos fisk i forskriftens virkeområde.

Vi foreslår nå en endring av [Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi \(ILA\) hos akvakulturdyr i Bodø, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland - Lovdata](#)

I forskriftens § 2 om virkeområde, endres ordlyden til at Vernesonen opprettes omkring lokalitet 32397 Storvika i Skjerstadvjorden og 11272 Øksengård i Bodø og Saltdal kommuner. Endringen innebærer ikke en endring av utstrekningen av hverken vernesonen eller overvåkingssonen, men ordlyden i forskriften endres grunnet at en mistanke om ILA på 11272 Øksengård nå er blitt en påvisning.

Bakgrunn:

Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, i Bodø, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland, ble fastsatt 11. september 2026.

Vernesonen i restriksjonssoneforskriften har sin bakgrunn i utbrudd av fiskesykdommen ILA på lokalitet 32397 Storvika i Skjerstadvfjorden i Bodø kommune i Nordland fylke. Wenberg Fiskeoppdrett AS og Salten Stamfisk AS driver med produksjon av laks på lokaliteten.

Veterinærinstituttet varslet Mattilsynet 12. august 2026 om funn forenlig med ILA på fisk ved lokalitet Storvika i Skjerstadvfjorden. Mistanken var basert på positive analyseresultater (PCR) etter prøvetaking av fisk ved lokaliteten. Mattilsynet stadfestet ILA-diagnosen 26. august 2026 på bakgrunn av prøvesvar fra Veterinærinstituttet.

Veterinærinstituttet varslet Mattilsynet 22. September 2026 om funn forenlig med ILA på fisk ved lokalitet 11272 Øksengård. Mattilsynet stadfestet ILA-diagnosen 23. september 2026 på grunnlag av analyseresultater fra Veterinærinstituttet. Lokaliteten var allerede innlemmet i en vernesone.

På bakgrunn av denne påvisningen endrer seksjon fiskehelse og fiskevelferd ordlyden i § 2 i forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Bodø, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland. Lokalitet 12625 Øksengård var allerede inkludert i vernesonen grunnet en mistanke om ILA 24. august 2026. Grunnet lokalitetens plassering vil ikke endringen føre til noe endring i sonens utstrekning, eller pålegge noen nye restriksjoner.

Utbredelse av soner

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd og tilsynsdivisjon akvakultur har med bakgrunn i anvisninger i gjeldende beredskapsplan for ILA¹, foreslått en utbredelse av en vernesone og en overvåkingssone rundt lokalitet 32397 Storvika i Skjerstadvfjorden, for å bekjempe og overvåke sykdommen.

Som grunnlag for vernesonens utstrekning fastslår beredskapsplan for ILA at det skal ligge en vurdering av reell smitterisiko. Det skal legges avgjørende vekt på sykdomspåvisninger, dødelighet, forekomsten av ulike akvakulturvirkosomheter i området, avstandsforhold og trafikk av ulike slag mellom disse, bruk av felles landbase eller utstyr, topografiske og hydrografiske forhold i området og andre risikofaktorer som er blitt identifisert gjennom smittekartlegging eller epidemiologiske undersøkelser. Utstrekningen av en vernesone skal være minst 5 km i radius fra smittet anlegg, og som hovedregel være mellom 5-10 kilometer. Lokale forhold kan tilsi at det er nødvendig med en vernesone som er større enn 10 km for å kontrollere utbruddet.

Havforskningsinstituttets smittemodelleringer viser at det er betydelig smittespredning langs fjorden med noe høyere verdier utover fjorden. Det er betydelig tidevann i området og relativt sterk strøm. Grunnet fjordens utforming er smitten fordelt over et relativt lite areal. Dette resulterer i høyere smitteverdier for en gitt avstand fra smittelokaliteten sammenlignet med de fleste andre tilsvarende simuleringer.

Vernesone

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd og tilsynsdivisjon akvakultur vurderte at lokalitetene 19098 Leivsethamran, 15455 Daumannsvika og 11272 Øksengård burde inngå i vernesonen sammen med 32397 Storvika i Skjerstadjorden. Alle lokaliteter ligger innenfor en utstrekning på ca. 11 km fra utbruddslokaliteten, målt sjøveien.

Lokalitet 19098 Leivsethamran ligger ca. 4 km fra lokalitet Storvika i Skjerstadjorden. Det står ikke fisk på denne lokaliteten for øyeblikket. Strømodellering fra Havforskningsinstituttet viser relativt høyt smittepress til Leivsethamran og lokaliteten ligger innenfor 5 km avstand fra utbruddslokaliteten. Leivsethamran inkluderes derfor i vernesonen.

Strømodellering fra HI viser et høyt smittepress fra utbruddslokaliteten til lokalitet Daumannsvika (ca. 7 km fra Storvika). Ved opprettelsen av restriksjonssoneforskriften var det mistanke om ILA på lokalitet Øksengård, som ligger lenger inn i samme fjordsystem, ca. 11 km unna. Både Daumannsvika og Øksengård ble dermed inkludert i vernesonen. 23. september 2026 ble det stadfestet ILA-diagnose på lokalitet Øksengård, men vernesonen forblir uendret.

Utsrekningen av vernesonen er noe større enn den avstandsangivelsen som vernesonen som hovedregel skal være. Seksjonen og tilsynsdivisjon akvakultur vurderer det likevel som nødvendig å fastsette foreslått vernesone for å sikre felles brakklegging av et større område, for å redusere risiko for ILA-smitte opprettholdes i fjord.

Overvåkingssone

Overvåkingssonens utstrekning skal fastsettes på grunnlag av epidemiologiske forhold med vekt på mulig smittekontakt, transportveier, topografiske og hydrografiske forhold i området.

Overvåkingssonen skal være minst 10 km i radius fra anlegg med påvist ILA, og som hovedregel være mellom 10 og 20 km. Lokale forhold kan tilsi at det er nødvendig med en overvåkingssone som er større enn 20 km for å kontrollere utbruddet.

Det er vurdert at overvåkingssonen skal strekke seg 12,5 km vest ut fra fjorden fra lokalitet Storvika i Skjerstadjfjorden og i Fauskefjorden, og inkludere lokalitet 27856 Hundholmen, 11273 Skysselvika V og 13811 Breivika.

Hundholmen ligger 9,5 km fra Storvika. Lokaliteten er tom for fisk for øyeblikket, men planlegger utsett i midten av oktober. Fra HI sin smittemodellering ser man et like høyt smittepress fra Storvika til Hundholmen som til Leivsethamran. I henhold til gjeldende regelverk vil Storvika bli pålagt å ta ut all fisk i anlegget innenfor et kort tidsrom. Det blir dermed ingen eller en svært kort overlapp i produksjon på Hundholmen og Storvika. Vi har derfor vurdert at smitterisiko mot Hundholmen er lav og anlegget foreslås å inngå i overvåkingssonen.

Lokalitet Skysselvika V ligger ca. 7 km fra Storvika. Anlegget planlegger utsett sent oktober/tidlig november denne høsten. Det vil da ikke bli overlapp av produksjon mellom Storvika og Skysselvika. Skysselvika er også mindre eksponert for smittepåvirkning fra anlegg lenger inn i fjordsystemet. Samlet vurderer vi derfor at Skysselvika kan inngå i OS.

Breivika er et settefiskanlegg og ligger omtrent 7 km vest for Storvika. Lokaliteten er båndlagt grunnet mistanke om ILA, basert på resultater etter prøvetaking av fisk på lokaliteten. Anlegget var fra før båndlagt grunnet en epidemiologisk forbindelse til to anlegg med påvist eller mistanke om ILA, deriblant Storvika. Vi vurderer det som hensiktsmessig at lokaliteten inngår i overvåkningssonen.

Bruk av mal for forskrift

For å sikre forutsigbarhet og mulighet for innspill til restriksjoner som settes ved midlertidige forskrifter om sykdomsbekjempelse, benytter Mattilsynet en mal for restriksjonssoneforskrifter. Malen som benyttes ved ILA har tidligere vært på regulær generell høring før den ble gjort gjeldende. Ved hvert nytt utbrudd vil Mattilsynet ta utgangspunkt i malen når lokal forskrift om ILA-bekjempelse skal vedtas. Ved behov for konkrete avvik fra malen, på grunn av forhold av betydning for smittebegrensning i det enkelte aktuelle tilfellet, vil dette bli særskilt opplyst og begrunnet ved fastsettelse og publisering av fastsatt forskrift.

Vurdering av konsekvenser

Den foreslåtte restriksjonssoneforskriften vil kunne medføre negative økonomiske konsekvenser for lokalitetene som blir omfattet av sonene. For at tiltakene som foreslås kan anses uforholdsmessige må det vises til at tiltakene er mer inngripende enn nødvendig for å hindre spredning av ILA.

Mattilsynets ansvar ved utbrudd av alvorlige fiskesykdommer, slik som ILA, er å sørge for en tilstrekkelig og nødvendig bekjempelse av utbruddet for å sikre at sykdommen ikke etablerer seg eller spres videre. Det er derfor avgjørende at tiltak som anses hensiktsmessige og nødvendige for å bekjempe sykdommen iverksettes og gjennomføres. Effekten av tiltakene er vurdert opp mot de totale konsekvensene tiltakene har på næringsaktører og miljøet rundt. Slik seksjon fiskehelse og fiskevelferd ser det representerer de foreslåtte tiltakene nødvendige og godt utprøvde tiltak for å begrense smitte. Hensynet til å hindre spredning av ILA til større deler av områdene rundt må veie tyngre enn de ulemper tiltakene påfører aktørene i den begrensede perioden tiltakene varer.

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd mener at forslaget til restriksjonssone samlet sett tar hensyn til smittefare, samtidig som det ivaretar hensynet til at utstrekningen av sonen skal være forholdsmessig og ikke unødig tyngende for oppdrettsvirksomhetene i området.

Det er i tillegg avgjørende med god overvåking og kontroll når slike alvorlige sykdomsutbrudd oppstår. Effektiv håndtering av smittsom sykdom har betydning for fortsatt markedsadgang for norsk laks.

Høring

Restriksjonssoneforskrifter i forbindelse med utbrudd av ILA må etableres raskt for å sikre at effektive smittebegrensende tiltak umiddelbart iverksettes. Med denne bakgrunn har direktør for Avdeling regelverk og kontroll i Mattilsynet besluttet at Mattilsynet kan unnta forskriften fra krav til høring med tre måneders (minimum seks ukers) frist for innspill jf. forvaltningslovens § 37 fjerde ledd bokstav b og instruks om utredning av statlige tiltak punkt 1-4.

Forskriften som foreslås blir fastsatt uten at forslag til forskrift og utbredelsen av sonene har vært sendt ut til berørte aktører til uttalelse. Seksjon fiskehelse og fiskevelferd mener at hensynet til kontradiksjon, ivaretas ved at malen til restriksjonssoneforskrift for ILA har vært gjenstand for regulær høring. I tillegg kan berørte parter som ser behov for endring av denne konkrete forskriften etter at den er fastsatt, gi innspill til Mattilsynet. Innspillene vil bli vurdert og fulgt opp. Dersom Mattilsynet ser at det vil være nødvendig eller hensiktsmessig og forholdsmessig, kan det gjøres tilpasninger og endringer i den fastsatte restriksjonssoneforskriften.

Beslutning om å unnlate høring skal treffes av direktør for Avdeling regelverk og kontroll i Mattilsynet. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet, og skal følge saken, slik utredningsinstruksen krever ved unntak fra kravene i instruksen, se journalpost 1 på saksnummer 2026/243416.

Tilråding

Basert på vurderingene ovenfor, tilrår seksjon fiskehelse og fiskevelferd at vedlagte forskrift om endring av forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjons lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Bodø, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland, fastsettes.

Vedlegg:

Forskrift om endring av forskrift 11. september 2026 nr. 1778 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjons lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr i Bodø, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet, hovedkontoret 24. september 2026 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, delegeringsvedtak 5.mai 2004 nr.884 og forskrift 6. april 2022 nr. 632 som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om melding, rapportering, overvåkning, utryddelsesprogram og sykdomsfri status for bestemte dyresykdommer (dyrehelseovervåkningsforskriften) § 3, jf. forordning (EU) 2020/689 art. 58.

I forskrift 11. september 2026 nr. 1778 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjons lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Bodø, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland , gjøres følgende endringer:

§ 2 skal endret lyde:

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder opprettelse av restriksjonssone bestående av vernesone og overvåkingssone i Bodø, Fauske og Saltdal kommuner i Nordland.

Vernesonen opprettes omkring lokalitet 32397 Storfika i Skjerstadvfjorden og 11272 Øksengård i Bodø og Saltdal kommune. Vernesonen inkluderer lokalitetene 32397 Storfika i Skjerstadvfjorden, 19098 Leivsethamran, 15455 Daumannsvika, 11272 Øksengård og avgrenses:

- Fra vest i Skjerstadvfjorden med en 5 km radius sirkel fra lokaliteten 32397 Storfika i Skjerstadvfjorden fra et punkt mellom Hamnvika og Lundhøgda (15,323355; 67,243623) til et punkt ved Naustbergodden (15,162562; 67,213111)
- Videre fra nord i Fauskevika fra Naustberg (15,336513; 67,240958) til Pinrika (15,367662; 67,229801).

Overvåkingssonen ligger utenfor vernesonen, inkluderer lokalitetene 27856 Hundholmen, 11273 Skysselvika V, 13811 Breivika og avgrenses:

- Fra vest i Skjerstadvfjorden med en rett linje fra Alvenes (15,04574; 67,270664) til Skomakerodden (15,022485; 67,235957)
- I tillegg til dette med en 1 km sirkel fra lokaliteten 13811 Breivika, som går utover havareal, fra et punkt ved Utvik (15,131177; 67,215438) til et punkt mellom Naustbergodden og Oddberget (15,164921; 67,213068).

Koordinatene er angitt i desimalgrader.

Nye lokaliteter med akvakulturdyr som kommer innenfor restriksjonssonens utstrekning, omfattes av restriksjonene som følger av forskriften.

I vedlagte kart er vernesonen merket med rødt, mens overvåkingssonen er merket med gult.

Forskriften omfatter også slakterier, tilvirkingsanlegg og notvaskerier utenfor restriksjonssonen som håndterer akvakulturdyr, produkter av akvakulturdyr og utstyr fra anlegg i vernesonen og overvåkingssonen så lenge vernesonen består. Dette leddet tas ut av forskriften når vernesonen oppheves.